FINANČNÍ NÁROČNOST SPORTU VE SPORTOVNÍCH KLUBECH – RADOTÍN A ZBRASLAV

FINANCIAL DEMANDS OF SPORTS IN SPORT CLUBS - RADOTÍN AND ZBRASLAV

L. Flemr & L. Vodičková

Univerzita Karlova, Fakulta tělesné výchovy a sportu, katedra pedagogiky, psychologie, a didaktiky
TV a sportu

ABSTRACT

The aim of this paper is to map the financial demands of sport in sports clubs from the suburbs of the capital city of Prague - Radotín and Zbraslav. The subjects of this research were children, youth (under 18 years of age) and adults. The study was undertaken with the help of the department of the local municipality council, the websites of the sports clubs and primarily through semi-structured interviews with sports clubs leaders. Tennis (Radotín) and ice-hockey (Zbraslav) were found to be the most financially demanding sports. Direct costs are between 18-20 thousand CZK per year. On the other hand among low cost sports were identified pétanque and volleyball in Radotín, and fishing (both localities). The average costs per month for sport for children and youth in sports clubs (excluding tennis and ice-hockey) are 466 CZK (Radotín) and 533 CZK (Zbraslav). Paradoxically sport activity for adults in sports clubs are cheaper than children and youth: 466 CZK in Radotín and 533 CZK in Zbraslav (also excluding tennis and ice-hockey). It follows from the survey that the sport associations based in Radotín do, indeed, function better than those situated in Zbraslav. This is especially true with regards to their price policy. They offer more expensive sports, which has a tendency to raise ambitions. In these sports clubs members must pay more money not only for regular training, but also for additional preparation, training camps and entrance fees to various events and so on.

Keywords: sport associations; structured interview; descriptive analysis; comparison

SOUHRN

Cílem příspěvku je zmapování finanční náročnosti sportování ve sportovních klubech v okrajových částech hl. města Prahy – Radotíně a Zbraslavi, jak u dětí a mládeže (v tomto případě do 18 let), tak i dospělých. Výzkum byl realizován prostřednictvím příslušných odborů městských částí, webových prezentací klubů a zejména polostrukturovaných rozhovorů s předními představiteli klubů. Mezi nejvíce finančně náročné sporty v daných lokalitách se řadí tenis v Radotíně a lední hokej ve Zbraslavi. Přímé náklady sportovců jen v klubu se pohybují mezi 18 – 20 tis. za rok. Naopak mezi nejméně zpoplatněné sporty patří – pétanque a volejbal v Radotíně a rybářství (obě lokality). Průměrné měsíční náklady na sportování dětí a mládeže ve sportovním klubu (bez tenisu a ledního hokeje) se vyšplhají na 466 Kč (Radotín) a 533 Kč (Zbraslav). Paradoxně sportování dospělých je levnější – 393 Kč v případě Radotína a 367 Kč v případě Zbraslavi (též bez tenisu a ledního hokeje). Z realizovaného výzkumu se zdá, že radotínské sportovní spolky fungují lépe než spolky zbraslavské, nejen z hlediska cenové politiky. V daných lokalitách jsou zpravidla dražší ty sporty, ve kterých je kladen důraz na závodní činnost. V těchto klubech musí členové vynakládat více finančních prostředků nejen na pravidelné tréninky, doplňkovou přípravu, přítomnost na přípravných kempech či placení poplatků na celostátních soutěžích.

Klíčová slova: sportovní spolky, strukturované interview, popisná analýza, komparace

Úvod

Finanční stránka sportu je jednou z nedůležitějších otázek domácností, které přihlašují své děti do sportovních klubů. Finance jsou zpravidla prvním bodem, na který se lidé zaměřují, pokud si chtějí vybrat sport, kterému se budou věnovat. Na tuto problematiku upozorňuje např. Olejníček (2011), který uvádí, že lední hokej by děti rády provozovaly, ale finanční nedostupnost jim to ze strany rodičů nedovoluje. V širším kontextu – o ekonomických aspektech aktivního životního stylu pojednává např. Hejtman (2013).

Největší část finančních prostředků do sportovních klubů (SK) plyne z domácností (42 %), kam můžeme zařadit příspěvky – členské, oddílové, příp. mimořádné, zápisné, dále dopravu, soustředění, materiální zabezpečení apod. a rozpočtu krajů a obcí (17 %). Naopak nejnižší část finančních zdrojů do SK plyne z loterijských společností (1 %) a státního rozpočtu (2 %; KPMG 2012).

Výdaje rodin za mimoškolní aktivity svých dětí řešil průzkum mezi 325 rodinami, který realizoval Sociologický ústav AV ČR. Z tohoto výzkumu vyplynulo, že na sportovní aktivity a oddíly platí rodiče vysokoškoláci za své děti 290 Kč měsíčně. Naproti tomu rodiče ze základním vzděláním pouze 150 Kč měsíčně. Celkově za kroužky (i nesportovní) vydávali rodiče měsíčně přes 600 Kč (Špaček et al., 2010). Celkem 60 % Čechů za sportovní aktivity svého dítěte měsíčně platí do 500 Kč za měsíc. Pro 84 % rodičů je nepřekročitelnou hranicí 1 000 Kč za měsíc. Nejvyšší výdaje jsou platby za zimní sporty (Pospíšil, 2012). Zde autor také potvrzuje tu skutečnost, že čím vyšší příjem, vyšší dosažené vzdělání a sportovní zkušenost rodičů znamená i větší sportovní aktivitu potomků. I z tohoto důvodu by bylo dobré, kdyby dětský a mládežnický sport byl, co možná nejprístupnější všem.

Skala (2012) uvádí průměrné roční náklady na sport jednoho dítěte na hodnotě 13 303 Kč, přičemž největší podíl na výsledné částce mají náklady na sportovní vybavení s 31 %, což představuje 4 167 Kč v průměru.

Olejníček (2011) v brněnských podmínkách uvádí tyto finanční náklady na sportování dětí. U ledního hokeje se příspěvky pohybují okolo 2 000 Kč za měsíc. Zde autor upozorňuje na to, že je velký rozdíl, zda je to bez výstroje (dále zpravidla brusle i hokejových holí) či je možné vybavení si od klubu třeba zapůjčit. U fotbalu uvádí ca 300 Kč za měsíční příspěvky, ale s dovětkem, že je to hodně individuální. V tomto kontextu Lebeda (2015) upozorňuje na příkladu stolního tenisu, že se zpravidla se zvyšující sportovní úroveň také zvyšují finanční nároky (častější tréninky atd.). U plavání uvádí Olejníček (2011) až 1 000 Kč měsíčně, přičemž příspěvky uvádí 1 500 – 2 000 Kč za půl roku; u synchronizovaného plavání v Kometě Brno uvádí měsíční náklady mezi 900 – 1 000 Kč. Měsíční příspěvky jsou u florbalu 600 Kč, juda 400 – 500 Kč, atletiky 200 Kč. U gymnastiky autor uvádí příspěvek ve výši 1 000 Kč za rok, u in-line bruslení 4 700 Kč za rok, ale včetně vybavení a u volejbalu 1 900 – 2 500 Kč za pololetí bez vybavení. U tenisu a sjezdového lyžování hodně záleží na provozované úrovni, ale obecně sezóna začíná na ca 25 000 Kč až klidně po 100 000 Kč.

Zvláště u některých sportů jsou měsíční klubové příspěvky zkreslující, jelikož finančně podstatná položka je materiální vybavení na daný sport (např. bicykl) a taktéž vysoké průběžné výdaje na „spotřební materiál“ či oblečení (např. taneční úbory na závody apod.).

Článek je zaměřen na sport v organizované formě, nicméně i neorganizovaná forma sportování u dětí a mládeže může být finančně nákladná, jelikož děti preferují uměle vytvořená sportoviště indoor charakteru. V porovnání s dospělými, kterým zpravidla stačí příroda (např. Flemr, 2010).

Metodika

Studie byla realizována v záměrně vybraných lokalitách – Radotín a Zbraslav. Předmětem zkoumání byly spolky zaměřené na sport – „SK“ (sportovní klub). Tímto se naším předmětem zájmu staly tyto subjekty: sportovní kluby sdružující sportovní oddíly; samostatné sportovní kluby; místní organizace zaměřené na sport; skautská střediska.

Pro výběr výzkumného souboru jsme si stanovili techniku vhodného úsudku, při které, podle Kozla et al. (2011), vybíráme respondenty, u kterých máme větší šanci na získání správných údajů. Usoudili jsme, že nejvíce věrohodných informací o SK získáme od hlavních funkcionářů SK. V Tabulka 1 je znázorněn seznam SK zařazených do výzkumu.

Tabulka 1./ Table 1.

Sportovní kluby zařazené do výzkumu./ Sport clubs involved in the survey.

RADOTÍN	ZBRASLAV
Radotín SK oddíl softballu	LTC Judo Zbraslav
Radotín SK oddíl basketbalu	GYM CLUB REDA
Radotín SK oddíl pétanque	SK Sport Zbraslav
Junák – Svaz skautů a skautek ČR,	HC Slavoj Zbraslav
Středisko 5. květen Radotín	Skautské středisko Uragan
Radotín SK oddíl volejbalu	TJ Sokol Zbraslav oddíl lakrosu
SC Radotín oddíl fotbalu	TJ Sokol Zbraslav oddíl tancování KAT
SC Radotín oddíl kuželek	TJ Sokol Zbraslav oddíl mažoretek
SC Radotín oddíl atletiky	Centrum Třešňovka oddíl badmintonu
TJ Sokol Radotín oddíl lakrosu	Centrum Třešňovka oddíl stolního tenisu
TJ Sokol Radotín oddíl badmintonu	Centrum Třešňovka oddíl curlingu
TJ Sokol Radotín oddíl gymnastiky	ČRS MO Zbraslav
KPO cyklistický klub	
LTC Radotín	
Vodácký oddíl Radotín	
MO ČRS Radotín	

Interview

Ve výzkumu jsme použili typ polostrukturovaného rozhovoru nestandardizovaného – interview. Podle Perglera (1969) nestandardizovaný rozhovor umožňuje zaznamenat i širší souvislosti mezi zkoumanými jevy, a dokonce i umožňuje vyloučit některé chyby, jež mohou vzniknout špatným porozuměním dotazovaného položené otázce. Tuto metodu jsme použili především proto, že jsme na základě informací z městských úřadů Radotína a Zbraslavi a webových prezentací jednotlivých SK získali různé a neucelené informace. Navíc bylo třeba tyto informace verifikovat, zda jsou aktuální a pravdivé. Respondenty byli jednatele jednotlivých SK. Interview probíhalo zpravidla osobně, ale v některých případech zaslali své odpovědi emailovou formou (viz graf 1). Bylo osloveno celkově 38 radotínských a zbraslavských SK.

Graf 1./ Graph 1.

Ochota radotínských a zbraslavských sportovních klubů spolupracovat./ Sport clubs willingness to participate in the survey.

Pro popisnou analýzu byla stanovena následující data týkající se SK: příspěvky (různé druhy), ostatní finanční náklady a z toho pak vyplynula celková finanční náročnost sportu. Poté následovala popisná neboli deskriptivní analýza, kterou lze definovat jako uspořádání veškerých získaných údajů

a dat, na které navazuje jejich podrobné popsání (Hendl, 2009). Druhou fází našeho výzkumu byla komparační analýza (Hendl, 2012), tzn. porovnání získaných dat ze dvou lokalit – Radotína a Zbraslavi.

Limity studie

Limitujícím faktorem pro zařazení SK do výzkumného souboru byla ochota hlavních funkcionářů klubů spolupracovat na výzkumu. Z tohoto důvodu, nebylo možné do hlavního výzkumu zahrnout všechny SK ve sledovaných lokalitách. Do výzkumu jsme zařadili SK, jejichž funkcionáři byli ochotní zúčastnit se interview nebo nám potřebné informace poskytnout alespoň prostřednictvím emailu. Na základě těchto podmínek bylo do výzkumu zařazeno celkově 27 SK (15 radotínských SK a 12 zbraslavských SK). Limitem vědecké zobecnitelnosti je záměrný výběr zkoumaných lokalit.

Výsledky a diskuze

Příspěvky

Sportovní kluby ustanovují do své činnosti placení různých typů příspěvku – členské, oddílové či mimořádné. V případě Radotína a Zbraslavi se setkáváme nejčastěji se dvěma typy příspěvků, a to členskými a oddílovými. Pouze v jednom případě, a to u oddílu kuželek, se jednou za 3 roky vyhlašuje placení příspěvků mimořádných, které jsou využity například na rekonstrukci areálu či dokoupení různých sportovních potřeb.

Do výzkumu jsme zařadili pouze příspěvky členské a oddílové. Výši členských a oddílových příspěvků jsme zpracovali zvlášť pro děti a mládež (do 18 let) a zvlášť pro dospělé (nad 18 let). Přehlednou výši příspěvků zvlášť pro obě kategorie můžeme vidět v porovnání v grafu 2 (Radotín) a grafu 3 (Zbraslav).

Graf 2./ Graph 2.

Výše příspěvků za rok v jednotlivých sportovních klubech v Radotíně./ The financial demands in sports clubs in Radotín per year.

V mnoha případech kluby nerozlišují příspěvky pro děti a mládež a dospělé a mají je stanovené stejně. Vyskytuje se to ve 40 % případů radotínských SK a ve 33 % u zbraslavských SK. Převažuje tedy většina klubů, kde jsou příspěvky rozdělené dle věkových kategorií.

V grafech 2 a 3 si můžeme povšimnout, že se vyskytují i případy, kdy jsou příspěvky vyšší u dětí a mládeže do 18 let (oddíl badmintonu v Radotíně a oddíl rychlostní kanoistiky ve Zbraslavi). Funkcionáři klubů nám byla tato skutečnost objasněna tak, že v těchto klubech mají děti a mládež do 18 let pravidelné tréninky (mnohem více tréninkových jednotek než dospělí), proto museli vytvořit cenu, která by odpovídala této frekvenci tréninků.

Graf 3./ Graph 3.

Výše příspěvků za rok v jednotlivých sportovních klubech ve Zbraslavi./ The financial demands in sports clubs in Zbraslav per year.

Při porovnání obou grafů, můžeme upozorovat propracovanost příspěvků v radotínských SK, která je na lepší úrovni než ve Zbraslavi. V radotínských SK jsou od sebe finančně odděleny příspěvky (které jsou ještě děleny na členské a oddílové – 53 % případů) a ostatní finanční náklady. Tato skutečnost se dle našeho názoru odráží v přehledné systematizaci sportovních klubů v Radotíně, kde je mnoho oddílů organizovaných právě v klubech, které tyto příspěvky ustanovují a rozlišují.

Ve Zbraslavi jsou příspěvky přehledné pouze u Sokola, který je jedním ze 3 klubů, který sdružuje oddíly (další klub SK Zbraslav – není zahrnut do výzkumu a Centrum Třešňovka). Ve Zbraslavi existují i 3 oddíly, kde nejsou zavedeny žádné příspěvky, a to právě u nově otevřeného sportovního centra Centrum Třešňovka. Toto centrum má ale v plánu příspěvky zavádět.

Graf 4./ Graph 4.

Další finanční náklady za rok v jednotlivých sportovních klubech v Radotíně./ Next financial demands in sports clubs in Radotín per year.

Setkáváme se zde s případy, kdy jsou ostatní finanční náklady na sportování členů zakomponovány v příspěvcích. V Radotíně se tento fakt vyskytuje ve 40 % případech a ve Zbraslavi se s touto skutečností můžeme setkat až u 50 % případů. V těchto případech se členské příspěvky razantně navyšují.

Další finanční náklady

Mezi další finanční náklady jsme zařadili poplatky za tréninky, tábory, soustředění či soutěže. Poplatky jsme sečetli a jejich výsledné hodnoty v jednotlivých SK jsme znázornili v grafech 4 (Radotín) a 5 (Zbraslav).

Graf 5./ Graph 5.

Další finanční náklady za rok v jednotlivých sportovních klubech ve Zbraslavi./ Next financial demands in sports clubs in Zbraslav per year.

Můžeme si povšimnout, že jsou ostatní náklady stejné u obou věkových kategorií. Mezi náklady se totiž řadí poplatky za soustředění, příp. tábory (u skautů) a dále za tréninky, kde se už cena víceméně nerozlišuje tak, jako u příspěvků. Vyšly nám pouze tři případy, kdy se cena liší, a to právě u nově otevřených oddílů curlingu, badmintonu a stolního tenisu v Centru Třešňovka. Oddíly mají totiž zavedenou 20 % slevu na sportování dětí a mládeže.

Ve 13 % případů radotínských SK a ve 33 % případů zbraslavských SK můžeme narazit na nulové finanční náklady. Je to z důvodu toho, že všechny náklady tréninky a kempy jsou zakomponovány v příspěvcích. Dále jsou nulové náklady příčinou toho, že SK nepořádají žádné soustředění a tábory, které jsme započítali právě mezi ostatní náklady.

Nejvíce dalších finančních nákladů je vynaloženo na sporty, jejichž kluby pořádají mnoho akcí pro své členy. V případě radotínského tenisu jsou v klubu organizovány drahé letní kempy, které celkové hodnoty navyšují. Obecně známo je tenis finančně náročný sport a výzkum to jen potvrzuje (více např. Olejníček, 2011). Stejně tomu je u gymnastiky a tancování ve Zbraslavi a fotbalu, vodáctví, kuželek, badmintonu a skautů v Radotíně. Tyto oddíly pro své členy každoročně pořádají soustředění, tábory či víkendové akce. V případě skautských oddílů jsou pro členy pořádány pravidelné víkendové výpravy, které jsou také zpoplatněné.

Celková finanční náročnost sportu

Nyní jsme sečetli příspěvky s ostatními finančními náklady v jednotlivých klubech. V grafech jsou zobrazeny jednotlivé kluby od nejdražších sportů ke sportům méně finančně náročným. Opět rozlišujeme mezi sportováním dětí a mládeže do 18 let a dospělých nad 18 let.

Graf 6./ Graph 6.

Celková finanční náročnost sportu pro děti a mládež do 18 let v radotínských sportovních klubech za rok./ Total financial demands in sports clubs in Radotín per year - children and youth (under 18 years of age).

Graf 7./ Graph 7.

Celková finanční náročnost sportu pro dospělé v radotínských sportovních klubech za rok./ Total financial demands in sports clubs in Radotín per year - adults.

V grafech 6 a 7, které znázorňují finanční náročnost sportování v jednotlivých SK v Radotíně, zvláště pro obě věkové kategorie, si můžeme povšimnout, že jsou rozdílné ceny u klubů s nejvyšší finanční náročností a nejnižší finanční náročností. Ostatní kluby vyskytující se uprostřed těchto řad mají ceny u obou věkových kategorií obdobné.

V následujících grafech 8 a 9, které se týkají SK působících ve Zbraslavi, vychází 3 nejdražší sporty stejně u obou věkových kategorií. V nejnižších příčkách se vyjímá rybářství, které je u mládežnických kategorií nastaveno cenově níže, což může být způsobeno přilákáním této věkové kategorie do daného klubu. Je nutné zde také vyčlenit SK Sport Zbraslav, oddíl rychlostní kanoistiky, kde je cena u dětí a mládeže podstatně vyšší než u dospělé kategorie.

V obou grafech nás upoutala poměrně vysoká finanční náročnost skautských středisek, u kterých jsme tuto skutečnost nečekali. Dále nás překvapila i finanční náročnost gymnastických oddílů. Celková cena sportu je především způsobena pořádáním dvou letních kempů.

V daných lokalitách jsou zpravidla dražší ty sporty, ve kterých je kladen důraz na výkonnostní hledisko. V případě zbraslavského klubu, který této skutečnosti neodpovídá, je judo. Zbraslavské judo se může pyšnit dlouholetými závodními úspěchy svých členů. Nízká cena tohoto sportu se odráží v nenáročnosti sportu například na zakoupení vybavení pro tento sport (pro začátek stačí pouze pořízení kimona). Důvodem nízké ceny také může být absence soustředění či víkendových akcí pro členy.

V Radotíně se podobný případ objevuje u atletiky. Atletika se za poslední 3 roky dostala více do podvědomí obyvatel Radotína, možná díky vysoké aktivní činnosti svého nového jednatele. Za tyto

roky se členská základna navýšila o téměř 100 členů. Atletika, stejně jako již zmiňované judo, není po finanční stránce náročná. Atletika, na rozdíl od zbraslavského juda, pořádá jedno soustředění v Kolíně, které ale není opět z hlediska vynaložení finančních nákladů na organizaci nákladné.

Graf 8./ Graph 8.

Celková finanční náročnost sortu pro děti a mládež do 18 let ve zbraslavských sportovních klubech za rok./ Total financial demands in sports clubs in Zbraslav per year - children and youth (under 18 years of age).

Graf 9./ Graph 9.

Celková finanční náročnost sportu pro dospělé ve zbraslavských sportovních klubech za rok./ Total financial demands in sports clubs in zbraslav per year - adults.

Opět je v grafech zjevná větší vyváženost finanční náročnosti klubů v Radotíně než ve Zbraslavi. Příčinou může být opět lepší organizovanost sportovních klubů v Radotíně, což způsobuje větší vyrovnanost klubových příspěvků, což nám celkovou cenu vyrovnává.

Závěrem bychom shrnuly finanční náročnost v obou lokalitách, opět zvlášť, pro děti, mládež a dospělé. K výpočtu jsme použili medián. Celkově zjišťujeme, že ceny sportování mezi těmito dvěma lokalitami zase až tak rozdílné nejsou. Potvrzuje se větší zaměřenost sportovních klubů na děti a mládež ve Zbraslavi, kde jsou ceny vyšší – 533 Kč než u kategorie dospělých – 367 Kč. Totéž platí i v Radotíně, ale s menším rozdílem – 466 Kč u dětí a mládeže a 393 Kč u dospělých.

Závěr

Tenis v Radotíně a hokej ve Zbraslavi se řadí mezi nejvíce finančně náročné sporty v daných lokalitách. Naopak nejméně se platí za sporty – pétanque a volejbal v Radotíně a rybářství (obě lokality).

V daných lokalitách jsou zpravidla dražší ty sporty, ve kterých je kladen důraz na závodní činnost. V těchto klubech musí členové vynakládat více finančních prostředků nejen na pravidelné tréninky, doplňkovou přípravu, přítomnost na přípravných kempech či placení poplatků na celostátních soutěžích. Ve většině případů nám grafy tuto skutečnost potvrzují, ale můžeme zde narazit na dva překvapivé případy. V případě zbraslavského klubu, který této skutečnosti neodpovídá, je judo. Zbraslavské judo se může pyšnit dlouholetými závodními úspěchy svých členů. Nízká cena tohoto sportu se odráží v nenáročnosti sportu například na zakoupení vybavení pro tento sport (pro začátek stačí pouze pořízení kimona). Důvodem nízké ceny také může být absence soustředění či víkendových akcí pro členy. V Radotíně se podobný případ objevuje u atletiky. Atletika se za poslední 3 roky dostala více do podvědomí obyvatel Radotína, možná díky vysoké aktivní činnosti svého nového jednatele. Za tyto roky se členská základna navýšila o téměř 100 členů. Atletika, stejně jako již zmiňované judo, není po finanční stránce náročná. Atletika, na rozdíl od zbraslavského juda, pořádá jedno soustředění v Kolíně, které ale není opět z hlediska vynaložení finančních nákladů na organizaci nákladné.

Nicméně zásadním zjištěním je fakt, že finanční náklady na sportování dětí a mládeže – co se týče oddílových příspěvků – jsou vyšší než u dospělé populace, což se nám potvrdilo v obou zkoumaných lokalitách.¹

Literatura

- Flemer, L., Bunc, V., Dohnal, T., Hobza, V., Kopřiva, M., Kovář, K., & Numerato, D. (2010). *Prostorové podmínky pro podporu aktivního životního stylu současné populace*. Praha: Karolinum.
- Hejtman, P. (2013). Některé ekonomické aspekty aktivního životního stylu. *Studia Kínanthropologica*, 14(3), 177-186.
- Hendl, J. (2012). *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
- Hendl, J. (2009). *Přehled statistických metod: analýza a metaanalýza dat*. Praha: Portál.
- Kozel, R., Mynářová, L., & Svobodová, H. (2011). *Moderní metody a techniky marketingového výzkumu*. Praha: Grada.
- KPMG (2012). Koncepce financování sportu v České republice. Analyticko-koncepční studie. Dostupné 13. září 2016, z http://www.olympic.cz/financovani/docs/koncepce_financovani_sportu_prezentace_v9a.pdf
- Lebeda, M. (2015). *Ekonomika sportovního oddílu*. (Bakalářská práce). Hradec Králové: UHK Fakulta informatiky a managementu.
- Olejníček, L. (2011). *Výběr sportovní činnosti dítěte vzhledem k finančním možnostem rodiny*. (Bakalářská práce). Brno: FSpS MU.
- Pergler, P. et al. (1969). *Vybrané techniky sociologického výzkumu*. Praha: Svoboda - Libertas.
- Pospíšil, A. (2012). Za sportovní aktivity svých dětí Češi utrácejí stejně jako za telefon a restaurace. Tisková zpráva. Dostupné 13. září 2016, z <https://www.erasvet.cz/informace-z-ps/pro-media/stranky/tz121204.aspx>
- Skala, L. (2012). *Sportovní aktivity dětí a jejich důsledky pro rodinný rozpočet*. (Bakalářská práce). Brno: FSpS MU.
- Špaček, O., Šafr, J., & Vojtíšková, K. (2010). *Rodiče a výchova 2010. Závěrečná zpráva z výzkumu*. Praha: Sociologický ústav AV ČR.

PhDr. Libor Flemer, Ph.D.

FTVS UK Praha

José Martino 31

162 52 Praha 6

flemer@ftvs.cuni.cz

¹Článek vznikl díky podpoře Programu rozvoje vědních oblastí na Univerzitě Karlově (PRVOUK) v rámci programu Škola a učitelská profese v kontextu rostoucích nároků na vzdělávání (P15).